

ugodnejše nego li kmetsko delo pri dobrem in poštenem vozniku. Od sih dob se jej je prav dobro godilo. Tudi ni nikoli pozabila svojega dobrotnika, ki jej je življenje otel. Vsako leto je obiskala njega in njegovo prijazno ženo in vselej so se prav dobro imeli, kadar koli je bila pri njih.

Domišljija in resnica.

Kako prijetno deluje juterna in večerna zarija na človeka, razvidiš lahko na licu navdušenega hribolazca, kadar ti pripoveduje o juternej záriji, katero je gledal z visokega snežnika. Iz obličja mu sije nepopisljiva radost duše, katera v spominu na prekrasen prizor pozabi ves trud in neprijetnosti, katere mu je bilo treba prestati. Ali še lepša je večerna zarija, ako jo opazuješ z visokih vrhov morske obali. Človeku, opazujočemu solnčni zahod, zdi se, kakor bi zlato solnce utonilo v globokem morji pri nepopisljivo krasnem svítu. Taki morajo biti tudi občutki poštenega trpina na smrtnej postelji, kadar se poslavlja od svojega življenja, da bi šel skozi morje smrti v srečno večnost novega življenja.

Na zapadnem bregu otoka Krka čakala sta mati in sin o solnčnem zahodu očeta, ki je ribaril in se zdaj s svojo ladjico bližal obrežju. Oba sta se ozirala proti zahodu in gledala žareče morje, na katerem se je zibala očetova ladija.

„Mati, kam pa grè zdaj solnce?“ vpraša Ivanek mater, ki je gledala tja na divno razsvitljeno morskó planjavo.

„Kopat se grè v globoko morje,“ odgovorila je mati.

„Kaj ne mati, zato pa pluskajo zdaj valovi s tako silo ob bregove, ker se je solnce spustilo v globoko morje. Oj to je lepo!“ kriči na vse grlo veseli Ivanko.

„Dà, dà, zdaj se je vže spustilo v globoko morje,“ odgovarja mu mati.

V tem pripluje ladija h kraji in deček začne zopet: „Oj ljubi moj oče in draga moja mati, zdaj mi je jasno, zakaj solnce vzhaja vsako jutro tako čisto, tako lepo in svitlo in zakaj je po naših travnikih vse polno rôse, da se leskeče, kakor bi stale same iskre po zelenej travi. Izvestno se otrese solnce, kadar izleze iz morja ter takó pokropi naše travnike, vrte in polja z jutranjo rôso. Kaj pa bi bilo, ako bi solnce utonilo ter bi ne moglo več vzhajati?“

„Potem bi bila vedna temà na zemlji in vse stvari bi morale poginiti,“ odgovori mati.

„Oj to bi bila grôza in strah na zemlji; potem bi jaz še celó svojega dobrega očeta in mile mamice ne mogel videti,“ reče Ivanko.

Na vzhodnej strani se zdaj prikaže polna luna s svojim medlim svítom in oče potegnejo ladjico na suho, rekoč: „Danes bode večji pritok kakor navadno, ker je polna luna.“ To rekši izpraznejo ladjico in vsi trije se vrnejo z ribami domóv. Na zapadnej strani je bilo videti še samó svitel obrobek na nebu, kateri je postajal vedno bledejši. Ivanko se ozrè še jedenkrat nazaj in pravi: „Oče, zdaj je solnce vže v morji; oj da bi le skoraj začelo zopet vzhajati!“

„Da se hodi solnce pri zahodu kopat v globoko morje, to je le pravljica,“ rekoč oče. Solnce stoji vedno na jednem in istem mestu, a naša okrogla zemlja se zavrti v štiri in dvajsetih urah jedenkrat okoli svoje osi, in to vrtenje zemlje stori, da vidimo zjutraj solnce vzhajati, opóludne visoko nad nami, in zvečer zopet zahajati na ravno nasprotnoj strani od óne, kjer je bilo zjutraj. In vse to se vidi pri nas, kakor bi se solnce utopilo v morji. Tudi tvoji pojmi o jutranjej rósi so napačni. Resnica je to-le: Kadar po dnevi solnce gorko sije, izpremeni se jeden del vode v soparo, kateri plava nevidno po zraku, a zvečer, po solnčnem zahodu se zrak zopet izhladi, in sopare, ki so po dnevi plavale prosto v zraku, izpremené se zopet v vodo ter se vlegó na različne trave in druge rastline v podobi vodenih kapljic, katere se pri solnčnem vzhodu blesté kakor najlepši biseri.“

„Škoda,“ reče Ivanko, „meni bi bilo ljubše, da bi se hodilo solnce vsak večer kopat v globoko morje, in bi potem vsako jutro vrglo po nekoliko drobnih kapljic po naših livadah.“

Jos. Lavrič.

Kolikor več veljaš, tem raje pomagaj.

Angleški kralj Juraj III. je imel navado, da je za rano vsacega dne jezdil po polji. Med potjo je rad občeval z ljudmi, razgovarjal se z njimi in naj bi bili katerega koli stanú.

Necega dne je jezdil s svojim sinom, kraljevičem Valeškim okolo Vindzora. Tu zapazita v globokej jami kmeta, čegar voz se je bil po jednej strani udril v izvoženi kolovoz. Videla sta, kako se je trudil ubogi kmetič, da bi privzdignil voz ter ga spravil v pravi tir. Kralj ni dolgo premišljeval, hitro je skočil raz konja in za njim tudi njegov sin, katerega je oče z nekoliko besedami k temu izpodbudil. Privežeta konja k drevesu; kralj prime s kmetom udrto kolo, a sin prime za vojnico in po dolgem a velikem trudu posrečilo se jim je spraviti voz na pravi tir.

Utrujena po tem nenavadnem delu in z blatom ometana, veselila sta se s kmetom, da se jim je delo posrečilo, in to tembolj, ker je kmetu njiju pomoč na tem samotnem kraji jako dobro došla. Ko sta si oblačilo osnažila, kolikor se je dalo in se zopet dvignila na svoja konja, prosil ju je kmetič prijazno, naj bi šla z njim do bližnje gostilne ter se okrepečala s čašo piva. Zasmijavši se, zahvalil se je kralj kmetiču za to ponudbo in se izgovarjal, da ga domá njegova žena vže težko pričakuje. Stisnil mu je pri teh besedah par cekinov v roko rekoč, naj jih vzame kot majhen prijateljski dar.

Kmetič ves preplašen v svojem začudenji ni se mogel poprej spametovat, dokler nista bila kralj in njegov sin vže daleč od njega.

V bližnjem gostilni je pravil potem o teh velikodušnih gospodih, ki sta mu pomagala v njegovej nesreči. Zdaj še le je zvedel v svoje veliko začudenje, da je bil to kralj s kraljevičem, o katerem so si ljudje več takih dogodbic pripovedovali.

Kmetič je bil na to jako vesel. Takòj je dal jeden del tega denarja, da se napravi gostija, katere naj bi se udeležili vsi navzoči in klicali iz dna svojega srca: „Slava kralju in njegovemu sinu!“

Iz „Češčine“ preložil H. Podkrajšek.